

**Gemeente
Haarlem**

Informatienotitie Wvggz

Voortgang Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

26 augustus 2019

I. Seure, J. Vogelesang

MO

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Introductie Wvggz	3
3. Procedures in de Wvggz	3
3.1 Zorgmachtiging	3
3.2 Crisismaatregel	4
3.3 Regionaal overleg	4
4. Wat is de stand van zaken in de gemeente Haarlem?	4
4.1 Zorgmachtiging	4
4.2 Crisismaatregel	4
4.3 Regionaal overleg	5
4.4 Registratie	5
4.5 Communicatie	5
4.6 Landelijke ontwikkelingen	5
5. Bekostiging	5
Bijlagen	6
Bijlage 1. Taal verschillen tussen de BOPZ en WVGZ	6

1. Inleiding

Op 1 januari 2020 wordt de huidige Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz) vervangen door de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en de Wet Zorg en Dwang (Wzd). De Wet Bopz geeft zorgverleners de mogelijkheid om patiënten die door een stoornis van hun geestvermogens een gevaar vormen voor zichzelf of anderen, onder dwang op te nemen in een psychiatrisch ziekenhuis, psychogeriatrisch verpleeghuis of instelling voor verstandelijk gehandicapten. Ook biedt de wet mogelijkheden om deze mensen, als zij eenmaal onder dwang zijn opgenomen, in de instelling aan dwangbehandeling en andere vormen van dwang te onderwerpen.

Het vervangen van de Wet Bopz leidt tot meer verantwoordelijkheden voor gemeenten en heeft beleidsmatige en organisatorische veranderingen tot gevolg. In deze informatienotitie worden de veranderingen van de nieuwe wet geïntroduceerd en de voorbereidende werkzaamheden uiteengezet die het college heeft genomen en nog zal nemen.

2. Introductie Wvggz

Soms leidt een ernstige psychische aandoening bij iemand ertoe dat hij een gevaar voor zichzelf of anderen is. Tot voor kort was een verplichte opname in een instelling de enige manier om deze mensen te helpen en het gevaar weg te nemen. Waar de huidige Wet BOPZ de gedwongen opname centraal stelt, wordt bij de Wvggz juist de zorg centraal gesteld. De nieuwe wet heeft als doel om: de rechtspositie van personen met een psychische stoornis te verbeteren, zo veel mogelijk dwang te voorkomen, zorg op maat te bieden en de kwaliteit van zorg te verhogen. De Wvggz geldt voor betrokkenen waarvan het gedrag een gevolg is van een psychische stoornis. Voor cliënten met een verstandelijke beperking of dementie geldt de Wet zorg en dwang. Raadpleeg voor de taalverschillen tussen de BOPZ en de Wvggz bijlage 1.

De nieuwe wet kent meer behandel mogelijkheden en maakt het mogelijk om verplichte zorg zoals het toedienen van verplichte medicatie te geven. Deze zorg

is patiëntvolgend. Dit betekent bijvoorbeeld dat verplichte zorg kan worden toegepast op de plek waar de betrokkene zich bevindt, ook thuis. Degene die zorg krijgt, kan makkelijker contact blijven houden met familie en vrienden en blijven deelnemen aan de samenleving. Alleen als het in de eigen omgeving niet kan, als het er niet veilig genoeg is voor de persoon zelf en zijn omgeving, of de persoon zelf niet wil, kan opname in een instelling een betere oplossing zijn.

De Wvggz biedt zorgverleners meer instrumenten voor zorg op maat. Altijd wordt gekeken naar welke aanpak het beste past bij iemand; verplichte zorg zo kort als mogelijk en zo lang als noodzakelijk. Bovendien geeft de wet de mensen die verplicht worden behandeld en hun familie meer inspraak. Zij beslissen mee hoe de zorg en ondersteuning eruit gaat zien. Ook wordt meer dan voorheen met de gemeente gekeken naar wat iemand nodig heeft om deel te (blijven) nemen aan het maatschappelijk leven, zoals een woning en werk.

3. Procedures in de Wvggz

De Wvggz kent twee procedures om te komen tot verplichte zorg: de zorgmachtiging en de crisismaatregel. Hierover vindt verplicht regionaal overleg plaats tussen o.a. een vertegenwoordiging van de colleges van B&W, het OM en GGZ.

3.1 Zorgmachtiging

De zorgmachtiging gaat de bestaande rechtelijke machtiging vervangen uit de BOPZ. Het biedt een wettelijke basis voor noodzakelijke gedwongen zorg voor de psychiatrische patiënt van wie de psychische stoornis een aanzienlijk risico op ernstige schade voor zichzelf of anderen veroorzaakt. Daarmee is de zorgmachtiging ruimer dan de Bopz, waar gevaar voor zichzelf of anderen bepalend was voor het opleggen van gedwongen zorg.

Met de invoering van de Wvggz is het mogelijk voor familie, naasten en omgeving om een melding te maken over personen voor wie de noodzaak tot – mogelijk verplichte – geestelijke gezondheidszorg onderzocht dient te worden. Een belangrijke verandering met deze wet is dat de gemeente een meldpunt in moet richten en naar aanleiding

van een melding van familie of betrokkenen over een persoon, binnen 14 dagen verkennend onderzoek moet afronden. In het geval er geen sprake is van een crisis met onmiddellijk dreigend gevaar, maar er wel sprake is van ernstig nadeel, een psychiatrische stoornis en vrijwillige zorg niet afdoende is, dan wordt een zorgmachtiging voorbereid en ingediend bij de rechter.

3.2 Crisismaatregel

Het nemen van een crisismaatregel is onderdeel van de Wvvgz, om verplichte zorg te kunnen bieden als ultimum remedium. De crisismaatregel vervangt de inbewaringstelling (IBS) onder de BOPZ. Dit is een spoedmaatregel om iemand gedwongen op te nemen in een instelling. De burgemeester kan een crisismaatregel nemen na advies van een onafhankelijk psychiater, zoals verwoord in de medische verklaring. De crisismaatregel kan worden genomen als vrijwillige zorg niet lukt, er onmiddellijk dreigend ernstig nadeel is en de situatie zo dringend is dat een zorgmachtiging niet kan worden afgewacht. De crisismaatregel duurt maximaal drie dagen. Indien de geneesheer-directeur in deze periode een aanvraag voor een zorgmachtiging heeft ingediend wordt de crisismaatregel verlengd met maximaal 3 weken. Een crisismaatregel kan leiden tot verplichte ambulante zorg of opname. Voorafgaand aan een crisismaatregel is gedurende maximaal 18 uur tijdelijk verplichte zorg toegestaan met een maximum van 12 uur nadat betrokkene door een psychiater onderzocht is. In de crisismaatregel is opgenomen dat er de mogelijkheid is van bijstand door een patiëntvertrouwenspersoon.

Een belangrijke verandering in de procedure tot het nemen van een crisismaatregel is de toevoeging van de hoorplicht: de burgemeester stelt betrokkenen, zo mogelijk, in de gelegenheid om te worden gehoord. De wet biedt de mogelijkheid om het horen te beleggen bij een andere persoon of partij dan de burgemeester. Het doel van het horen is om de rechtspositie van de betrokkene te verbeteren.

3.3 Regionaal overleg

De Wvvgz bevat een verplichting tot het invoeren van een regionaal overleg waar in ieder geval (een vertegenwoordiging van) de colleges van B&W, de geneesheren-directeuren van de betrokken GGZ-instellingen en de officier van justitie deel van

uitmaken. In dit overleg wordt minimaal vier keer per jaar met de ketenpartners in de zorg overleg gevoerd over het aanbod van verplichte zorg, de knelpunten in de voorbereiding daarop, de tenuitvoerlegging en de uitvoering ervan en de noodzakelijke gegevensverstrekking.

4. Wat is de stand van zaken in de gemeente Haarlem?

In de aanloop naar de invoering van de Wvvgz in 2020 zijn er bij de gemeente Haarlem diverse voorbereidingen getroffen. De huidige stand van zaken wordt in dit onderdeel beschreven.

4.1 Zorgmachtiging

Van gemeenten wordt verwacht dat zij meldingen in ontvangst kunnen nemen. Ook moeten zij de resultaten van het verkennend onderzoek doorzetten naar de Officier van Justitie. Elke gemeente is zelf verantwoordelijk voor de organisatie van een meldpunt en de uitvoering van het verkennend onderzoek naar mogelijke noodzakelijke verplichte zorg. Het college vindt het belangrijk om te komen tot een efficiënte werkwijze die aansluit bij bestaande structuren. Ook vindt het college het van belang om -waar mogelijk- te komen tot zoveel mogelijk uniformiteit in de regio. Met deze uitgangspunten is ervoor gekozen om de GGD Kennemerland de opdracht te geven tot uitvoering van deze taken. De taken sluiten aan bij het bestaande regionale meldpunt Zorg en Overlast dat de GGD voor Haarlem en de overige gemeenten binnen de Veiligheidsregio Kennemerland uitvoert. De verwachting is dat de GGD in september start met de implementatie van deze taken. De gemeente Haarlem is samen met de andere gemeenten en ketenpartners in de regio nauw betrokken bij de ontwikkelingen van de uitvoering.

4.2 Crisismaatregel

Gezien het streven naar uniformiteit in de regio is ervoor gekozen om ook ten aanzien van de hoorplicht als gemeenten van Kennemerland gezamenlijk op te trekken. Hierbij is ervoor gekozen om de hoorplicht lokaal in te vullen, waarbij de burgemeester de betrokkene zelf hoort of zich hierin laat adviseren door een ambtenaar. De Gemeente Haarlem is samen met de andere gemeenten in de regio en ketenpartners aan de slag met de uitwerking hiervan.

4.3 Regionaal overleg

In Kennemerland vindt het regionaal overleg sinds december 2018 ieder kwartaal plaats met een vertegenwoordiging vanuit GGZ inGeest, Parnassia, Kenter Jeugdhulp, GGZ-Noord-Holland Noord, divisie Triversum, het Openbaar Ministerie, Arrondissementsparket Noord-Holland, de politie en de gemeenten. Wethouder Booij (Haarlemmermeer), burgemeester Nienhuis (Heemstede) en burgemeester Wienen (Haarlem) zijn aangewezen als portefeuillehouders voor de implementatie van de crisismaatregel. Voor gedegen coördinatie van het overleg en om de functionaliteit van het regionaal overleg te kunnen waarborgen is vanuit de gemeenten een regionaal coördinator aangesteld.

4.4 Registratie

Voor de uitvoering van de BOPZ wordt BOPZ-Online gebruikt. Khonraad software engineering BV is de organisatie die dit systeem heeft ontwikkeld. Voor de nieuwe wet worden er door Khonraad aanpassingen gedaan in het huidige BOPZ-online systeem zodat deze applicatie toepasbaar is voor de uitvoering van de Wvvgz. Onder meer voor de communicatie met burgers zal een veilig communicatiekanaal vereist zijn. Khonraad biedt de mogelijkheid om de veilige mailvoorziening van de gemeenten te koppelen zodat de communicatie kan verlopen via beveiligde mail. De gemeente Haarlem maakt al gebruik van veilige mail. Om op de hoogte te blijven van de vorderingen bij Khonraad neemt de gemeente Haarlem deel aan de werkgroep van de VNG.

4.5 Communicatie

De VNG werkt aan een toolkit die gemeenten kunnen gebruiken om inwoners en ketenpartners te informeren over de nieuwe wet. Na de zomer wordt een communicatieplan opgesteld voor zowel de regio Kennemerland als de gemeente Haarlem. Inwoners en andere betrokkenen worden in de maanden november en december actief geïnformeerd over de invoering van de nieuwe wet.

4.6 Landelijke ontwikkelingen

Om op de hoogte te blijven van de landelijke ontwikkelingen neemt het college namens de gemeenten in Kennemerland deel aan de werkgroep Wvvgz van de VNG.

5. Bekostiging

Voor de gemeentelijke taken en bijbehorende kosten die volgen uit de Wvvgz is in het bestuurlijk overleg van 6 mei jl. tussen het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken om vanaf 2020 structureel € 20 miljoen toe te voegen aan het gemeentefonds. In de meicirculaire staat dat er een bedrag van € 152.093,- is toegekend aan de gemeente Haarlem voor het jaar 2020. De incidentele en structurele kosten voor de invoering van de Wvvgz worden onder de regiogemeenten verdeeld op basis van het aantal inwoners. De incidentele kosten in 2019 bedragen voor de gemeente Haarlem € 18.540,-. De kosten van 2019 passen de binnen de begroting van de VRK. In 2020 zijn de incidentele en structurele kosten respectievelijk € 7.360,- en € 28.140,-. Bovengenoemde bedragen zijn de kosten van het meldpunt en verkennend onderzoek en zijn exclusief de kosten van ambtelijke capaciteit. Deze kosten zullen leiden tot het aanpassen van de begroting 2020-2023 van de VRK. Wat het exacte aantal meldingen gaat zijn dat in 2020 bij het meldpunt zal worden gedaan is nog onvoorspelbaar. Externe ontwikkelingen zoals het al dan niet openen van een landelijk telefoonnummer rond mensen met verward gedrag zullen impact hebben op de omvang van het aantal meldingen. De schatting voor het aantal meldingen bij het meldpunt voor de Wvvgz in 2020 ligt tussen de 120-240. Op basis van deze schatting is

de verwachting dat de gemeente Haarlem met de structurele vergoeding uit het gemeentefonds de structurele en incidentele kosten voor de uitvoering van de Wvggz zal kunnen dekken. Tot slot is voor een goede regionale samenwerking, preventie en communicatie naar inwoners de coördinator realisatie regionale samenwerking Wvggz aangesteld (par. 4.3). Deze coördinator werkt vanuit de gemeente Haarlem en wordt bekostigd met een subsidie die is toegekend vanuit Zonmw. Dit is een financieringsorganisatie van innovatie en onderzoek in de gezondheidszorg. Daarnaast is er structureel ambtelijke capaciteit nodig. Binnen de gemeente Haarlem wordt onderzocht hoe dit het best kan worden ingevuld.

Gevaar Geen bereidheid vrijwillige zorg Opnamewet (dwangopname staat centraal) Instellingsgebonden Rechterlijke machtigingen Inbewaringstelling Geneeskundige verklaring Behandelplan	Schade Verzet tegen verplichte zorg Behandelwet ((ambulante) behandeling staat centraal) Persoonsvolgend Zorgmachtiging Crisismaatregel (evt. ambulant) Medische verklaring Zorgplan
--	---

Bijlagen

Bijlage 1. Taal verschillen tussen de BOPZ en WVGZ

<i>BOPZ</i>	<i>WVGZ</i>
Stoornis geestesvermogens	Psychische stoornis

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
26 augustus 2019

Tekst: Ilona Seure, Jeffrey Vogelesang

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl